

Warszawa, 11-08-2026 r.

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk

ZPM.540.69.2026.MB

gen. dyw. SG Robert Bagan
Komendant Główny Straży Granicznej
Komenda Główna Straży Granicznej
AE:PL-50573-94607-IWJJT-32

Szanowny Panie Komendancie,

Rzecznik Praw Obywatelskich, na podstawie art. 12 pkt 1 ustawy o RPO¹, prowadzi wiele postępowań wyjaśniających dotyczących przeprowadzanych przez Straż Graniczną deportacji cudzoziemców do krajów pochodzenia.

Jedną z kwestii przewijających się w ramach prowadzonych postępowań, która budzi szczególne zainteresowanie RPO, jest monitorowanie – na podstawie art. 333 ustawy o cudzoziemcach² – przeprowadzanych deportacji przez przedstawicieli organizacji pozarządowych lub międzynarodowych zajmujących się udzielaniem pomocy cudzoziemcom.

W tym miejscu warto zauważyć, że art. 333 ustawy o cudzoziemcach oraz wydane na jego podstawie Rozporządzenie MSW³ nie określają, którym z organizacji pozarządowych i międzynarodowych działających na rzecz cudzoziemców na

¹ Ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich; Dz.U. 2024, poz. 1264 t.j.; dalej: „ustawa o RPO”.

² Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach; Dz.U. z 2025 r., poz. 1079 t.j.; dalej: „ustawa o cudzoziemcach”.

³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18 kwietnia 2014 r. w sprawie obecności przedstawicieli organizacji pozarządowych w toku działań związanych z doprowadzeniem cudzoziemca do granicy albo do portu lotniczego albo morskiego państwa, do którego zostaje doprowadzony; Dz.U. z 2014 r., poz. 534; dalej: „rozporządzenie MSW”.

terytorium RP przyznane zostało ww. uprawnienie. Rzecznik Praw Obywatelskich miał okazję zapoznać się z dokumentem „Zalecenia dotyczące obecności przedstawicieli organizacji pozarządowych w toku działań związanych z doprowadzaniem cudzoziemców” stanowiącym zestaw wytycznych stworzonych przez Straż Graniczną w celu zapewnienia płynnej realizacji działań oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi. Poza regulacjami prawnymi oraz ww. zaleceniami pozostaje jednak wiele innych kwestii, których uporządkowanie jest w opinii RPO konieczne, dla zagwarantowania, że przedstawiciele ww. organizacji będą mieli realną możliwość skorzystania ze swoich ustawowych uprawnień, jednocześnie dbając o realizację praw i wolności cudzoziemców objętych deportacją.

W świetle powyższego na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o RPO, zwracam się do Pana Komendanta z prośbą o przekazanie Rzecznikowi następujących informacji:

1. Które z organizacji pozarządowych i międzynarodowych działających na rzecz cudzoziemców są uznawane za uprawnione do monitorowania przeprowadzanych deportacji na podstawie art. 333 ustawy o cudzoziemcach ?. Jaki jest sposób oraz podstawa prawna ich wyboru ?
2. Czy organizacja pozarządowa i międzynarodowa uprawniona na mocy art. 333 ustawy o cudzoziemcach do monitorowania przeprowadzanych deportacji może zostać tego uprawnienia pozbawiona i na jakiej podstawie ?.
3. Czy o planowanej deportacji informowane są wszystkie organizacje uprawnione do monitorowania tych czynności, czy też tylko jedna, wybrana organizacja? Jeżeli informowana jest tylko jedna organizacja, to na jakiej podstawie dokonywany jest jej wybór?
4. W jaki sposób procedowane są pisemne sprawozdania z przebiegu deportacji składane przez organizacje monitorujące do Komendanta Głównego Straży Granicznej na podstawie § 5 Rozporządzenia MSW, w których stwierdzają one nieprawidłowości w przeprowadzanych czynnościach ?. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy od dnia otrzymania niniejszego pisma KGSG prowadziło działania wyjaśniające wszczęte na podstawie takiego sprawozdania ?.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/